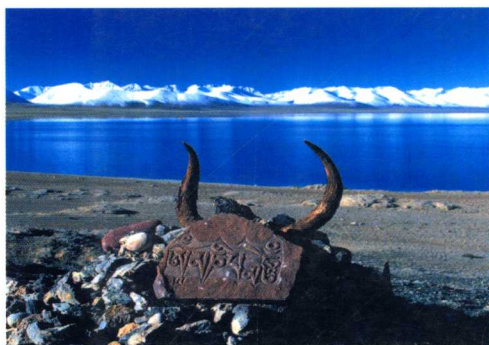

中央民族大学国家“十五”“211工程”建设项目

དེང་རབས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་
ཚུལ་རིག་ཞིབ་འཇུག

གཙོ་སྒྲིག་པ། གོ་ཤུལ་གྲགས་པ་འབྲུང་གནས།

དེང་རབས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་ ཚུལ་རིག་ཞིབ་འཇུག

ཡུང་དབྱངས་མི་དོན་མཁོ་ཤ་ཕྱ་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྟླན་ཁང་།

88-065

中央民族大学国家“十五”“211工程”建设项目

གཙོ་སྤྱོད་པ། གོ་ཤུལ་གྲགས་པ་འབྲུང་གནས།

དེང་རབས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་།

རྩོམ་རིག་ཞིབ་འཇུག

贵阳学院图书馆

GYXY86065

ཡུང་དབྱངས་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྟླན་ཁང་།

图书在版编目 (CIP) 数据

当代藏族语言与文学研究/郭须·扎巴军乃主编. —北京: 中央民族大学出版社, 2006.6

ISBN 7-81108-269-1

I. 当… II. 郭… III. ①藏语—语言学—文集②藏族—少数民族文学—文学研究—中国—文集 IV. ①H214-53②I207.914-53

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2006) 第 031161 号

当代藏族语言与文学研究

主 编 郭须·扎巴军乃

责任编辑 仁增旺姆

美术编辑 赵秀琴

出 版 者 中央民族大学出版社

北京市海淀区中关村南大街 27 号 邮编:100081

电话:68472815(发行部) 传真:68932751(发行部)

68932218(总编室) 68932447(办公室)

发 行 者 全国各地新华书店

印 刷 者 北京宏伟双华印刷有限公司

开 本 880×1230(毫米) 1/32 印张:13.625

字 数 340 千字

印 数 2000 册

版 次 2006 年 12 月第 1 版 2006 年 12 月第 1 次印刷

书 号 ISBN 7-81108-269-1/I·70

定 价 28.00 元

版权所有 翻印必究

中央民族大学“十五”“211工程”学术出版物编审委员会

主任委员：陈 理

副主任委员：郭卫平

委 员：王锺翰 施正一 牟钟鉴 戴庆厦 杨圣敏 文日焕
刘永佶 李魁正 朱雄全 宋才发 冯金朝 邓小飞

藏学研究系列丛书编委会

学术顾问：王 尧

主 任：喜饶尼玛

副 主 任：周润年

委 员：

苏发祥 郭须·扎巴军乃 罗桑开珠
曾国庆 土登彭措 黄 波

ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མིའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་

ཆེད་ལས་ཀྱི་གནས་བབ་དང་འཕེལ་ཕྱོགས།

(སྔན་འགྲུའི་དོད་བྱ་བཞུགས་)

ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མིའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་གཉེར་
ནས་ལོ་འཁོར་ལྷ་བཅུ་ལྷག་འགོར་སོང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཕྱི་མིག་གིས་
བརྟམ་ན། རིམ་པ་གོང་མའི་འབྲེལ་ཡོད་མགོ་བྱིད་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་དང་མཆུབ་སྟོན་
འོག་ཏུ། ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མོས་རྒྱལ་ཁབ་དང་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་
ལ་ཡོན་ཏན་པ་སྟོར་དང་རིམ་པ་ཞིག་སྟེན་སྲིད་བྱས་ཏེ། བོད་ཡུལ་གྱི་དེར་རབས་
ཅན་གྱི་འཛུགས་སྐྱོན་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས། མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲིལ་
བཅས་ལ་བྱས་རྗེས་ཆེན་པོ་བཞག དེ་དང་མཉམ་དུ་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་
ཆེན་མིའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ལའང་ཐུབ་འབྲས་གཡུར་དུ་བ་བ་ཞིག་སྟོབ།

དང་པོ། ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མིའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་
ཀྱི་གནས་བབ།

ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མིའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྤྱིར་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་ཆེད་ལས་དང་། སྤྱི་འཛིན་དོ་དམ་དང་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་བཅས་ཆེད་ལས་

གཉིས་ཡོད་ལ། སློབ་མ་གས་སྦྱང་བྱེད་སྐབས། ང་ཚོས་ཐང་གཞི་ལ་ཕྱགས་སྟོན་
བྱེད་པ། ཆེད་ལས་རྒྱ་སྦྱོང་པ། ལག་ལེན་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པ། ལུས་པ་གས་
སྦྱང་བྱེད་པ། རང་གཤིས་དར་སྤེལ་དུ་གཏོང་བ། སྤུས་ཚད་རི་མཐོར་གཏོང་བ་
བཅས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་པ་ཡིན། མིག་ལྟར་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ང་
གིས་དངོས་གཞི་སློབ་མ་ལས་གཞན། ད་དུང་རྩི་རྩི་དང་པའོ་རྩི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་
མའང་བརྟུ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། བརྩོམས་པས་སློབ་མ་300ལྟ་ཡོད།

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་སློབ་མ་ནི་བོད་ཡིག་སློབ་འབྲིང་
གི་མཐོ་འབྲིང་ལས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སློབ་མ་ལས་བརྟུས་པ་ཡིན་ལ། སློབ་མ་སྦྱོང་
སྤྱོད་བྱེད་སྐབས་འཇོམ་གྱིང་ལ་ཁ་ཕྱོགས་པ་དང་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་གི་དེང་
རབས་ཅན་འཇུགས་སྟོན་ཀྱི་དཀོས་མཁོ་ལ་དམིགས་ཏེ། ཀྱན་སྦྱོང་བཟང་བ་དང་
ཤེས་རབ་བཟ་བ། ལུས་ལྷང་བདེ་ཐང་ཡིན་པ། ཆེད་ལས་ཀྱི་ཐང་གཞི་བཟང་བ།
ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཁེབས་རྒྱ་ཆེ་བ། ། རྩོགས་བརྟུས་སྤུས་ཚད་མཐོ་བ། བྱ་བའི་ལུས་པ་
ཆེ་བ། གསར་གཏོད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་འབད་འབྱངས་ཀྱི་སྒྲིང་སྟོབས་ལྡན་པ་སྟེ།
མདོར་ན་སྟོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྱངས་འབྲས་ཅུང་ལེགས་པ་དང་། དེང་རབས་
ཀྱི་ཆོན་རིག་ཤེས་བྱ་དེས་ཅན་རྟོགས་པའི་ཆེད་ལས་མི་ལྷ་སྦྱོང་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

སློབ་བྲིད་ལ་གཞུང་ལུགས་འཆད་བྲིད་དང་ལག་ལེན་སློབ་བྲིད་གཉིས་ཡོད་
ལ། སློབ་བྲིད་དངོས་དང་། རང་སྦྱོང་བྱེད་པ། ལས་བྱ་འབྲི་བ། འཇུབ་སྟོན་
བྱས་ནས་དོགས་གཞི་སེལ་བ་སོགས་ནི་གཞུང་ལུགས་འཆད་བྲིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་པ་དང་། དངོས་སྦྱོང་དང་མཐར་ཕྱིན་དཔྱད་རྩོམ་གྱིས་ནས་དམ་བཅའ་
འཛིན་པ། མཐར་ཕྱིན་དངོས་སྦྱོང་། བརྟག་དཔྱད་སྟོན་ལྟ་འབྲི་བ་སོགས་ནི་ལག་
ལེན་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས།

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་སློབ་མའི་བསྐྱབ་གཞི་ནི་སྐད་
བརྗོད་རིག་པ་དང་། དེར་རབས་བོད་སྐད་དང་། བོད་ཀྱི་གནའ་ཡིག་དང་། ཚཱ་
རིག་གསར་ཚཱ་དང་། བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ཚཱ་ཡིག་དང་། བོད་
ཀྱིས་ཚཱ་རིག་ལོ་རྒྱུས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལོ་རྒྱུས་དང་།
བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཡིག་རྒྱུར་གཞུང་ལུགས་དང་། ཡིག་རྒྱུར་ལག་
ལེན་དང་། དེར་རབས་རྒྱ་སྐད་སྐད་ལོན་པ་དང་། དངོས་གཞིའི་སློབ་མའི་ལོ་
བཞིའི་རིང་ལ་སློབ་རྒྱུར་བྱས་པ་ན། གཤམ་གྱི་རྒྱ་ཆད་ལ་སླེབས་ཐུབ་པ་ཡིན།
དང་པོ། བོད་ཡིག་ལ་བྱང་ཆ་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཚཱ་པ་
ལ་འབྱུག་པའི་རྒྱ་ཆད་དེས་ཅན་ལྡན་པ།

གཉིས་པ། རྒྱ་སྐད་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གྲངས་ཉུང་མི་
རིགས་ཀྱི་རྒྱ་སྐད་ཆད་ལེན་རྒྱ་ཆད་(MSK)ལ་བསླེབས་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ཡིག་གི་
ལམ་ནས་ཚཱ་པའི་ལས་ལ་འབྱུག་པའི་རྒྱ་ཆད་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ།

གསུམ་པ། བོད་རྒྱ་ཡིག་རྒྱུར་གྱི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་ལ་བྱང་ཆ་ཡོད་
པ།

བཞི་པ། རྒྱ་ཡིག་གི་རྒྱ་ཆད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རིམ་པ་གཉིས་པ་དང་། སློབ་མ་ལ་
ཤས་ཀྱི་རྒྱ་ཆད་རིམ་པ་བཞི་བའམ་དྲུག་པ་ལ་སླེབས་པ།

ལྔ་པ། སློག་སྐད་ཀྱི་སྒྱིར་བཏང་གི་ཤེས་བྱ་ཡོད་ལ་དེས་པ་དང་བཀོལ་སྤྱོད་
ལ་བྱང་ཆ་ཡོད་པ།

མིང་འཛིན་དོ་དམ་དང་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་བསྐྱབ་གནས་ཅན་གྱི་
སློབ་མ་ནི་བོད་རིགས་མ་ཡིན་པའི་(ཕལ་མོ་ཆེ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཡིན)མཐོ་འབྲིང་མཐར་
ཐུན་སློབ་མ་ལས་བསྐྱས་པ་ཡིན། ལོ་ངོ་50ལྷག་གི་རིང་ལ། དེད་སློབ་སྤྱིར་གིས་

བོད་རིགས་མ་ཡིན་པའི (ཕལ་མོ་ཆེ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཡིན) སློབ་མ་སྒྲིབ་ཁག་20ལྟ་
 བཟུང་པ་ན། གསེ་རྒྱུང་རྩལ་གཞི་ཆ་ཚང་བ་དང་། སློབ་བྲིད་ཅ་གནད། སློབ་
 དེབ་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་རིགས་མ་ཡིན་པའི་སློབ་མ་ལ་
 བོད་སྐད་བྲིད་པའི་ཐད་ཏུ་ཉམས་སྦྱང་ལུན་སྲུང་ཆོགས་པ་ཞིག་བསགས་ཡོད།
 ཆེད་ལས་འདི་ཡི་སློབ་ཚན་མ་ལག་དང་སློབ་བྲིད་ཁ་ཚུགས་ནི་སློབ་ཁང་སློབ་བྲིད་
 དང་ལག་ལེན་སློབ་བྲིད་གཉིས་ཀ་བྱུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། སློབ་མའི་བོད་ཡིག་གི་ཆར་
 གཞིའི་རྒྱ་ཚད་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་བྱེད་པ་དང་། སློབ་མའི་བོད་སྐད་བཤད་
 པ་དང་བོད་སྐད་ལ་ཉན་པ་དང་། བོད་ཡིག་གི་འབྲི་སློག་དང་ཡིག་རྒྱུར་གྱི་རུས་པ་
 རིམ་ཐོར་བཏང་སྟེ། བོད་རྒྱ་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཉིས་ལ་བྱང་བ་དང་།
 བོད་རྒྱུངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པ། སྲིད་འཛིན་དོ་དམ་
 རིག་པའི་གཞི་ཚའི་ཤེས་བྱ་དང་གཞི་ཚའི་གཞུང་ལུགས། གཞི་ཚའི་རུས་ཅལ་ལྟན་
 པ། བོད་རྒྱུངས་ཀྱི་བྱ་བའི་དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པའི་ཆེད་ལས་མི་རྣམས་སྲིད་
 བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡིན།

ཆེད་ལས་འདི་ལ་སློབ་ཚན་གཙོ་བོ་འདི་དག་ཡོད་དེ། དེ་དག་ནི་བོད་ཡིག་
 སློག་རྒྱུར་དང་། བོད་ཡིག་ཡིག་གཞུགས་དང་། དབུས་གཙང་ཁ་སྐད་དང་།
 བོད་ཡིག་སློག་འདོན་དང་། བོད་སྐད་གསན་ཉན་དང་། བོད་ཀྱི་བར་རྒྱུད་དང་།
 བོད་ཀྱི་ཚྭ་བཏུས་དང་། ཡིག་རྒྱུར་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན། བོད་རིག་པ་
 སློབ་ཤད་དང་། སློབ་པའི་འབྲེལ་བ་རིག་པ་དང་། རྩོམ་སྦྱོར་རིག་པ་དང་། མི་
 རིགས་གཞུང་ལུགས་དང་མི་རིགས་སྲིད་རྩལ་དང་། མ་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཚྭ་
 ལུགས་ཅ་བའི་རིགས་པ་དང་། སློབ་པའི་དོ་དམ་དང་། ཆབ་སྲིད་རིག་པ་དང་།
 སྲིད་འཛིན་བཅའ་ཁྲིམས་དང་། དེང་རབས་མགོ་བྲིད་གཞུང་ལུགས་ནམས་

སྒྲིབ་ཁྱིད་དང་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ། རིག་གཞུང་
 ཞིབ་འཇུག་གིས་སྒྲིབ་ཁྱིད་ལ་སྒྲུལ་འདེད་བྱེད་པ་དང་། སྒྲིབ་ཁྱིད་བརྒྱད་ནས་རིག་
 གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་རྒྱ་ཚད་རི་མཐོར་གཏོང་བ་ནི་ཤུང་དབྱང་མི་རིགས་སྒྲིབ་ལྷ་
 ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྱད་ཆོས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ།
 ཨ་རབས་80པ་ནས་བཟུང་། ཤུང་དབྱང་མི་རིགས་སྒྲིབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་
 རིག་སྒྲིབ་ཁྱིད་དང་དེ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་དགེ་ཆེན་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུས་ཚད་མཐོ་
 བ་དང་གསར་གཏོད་རང་བཞིན་ཞུས་པ། རིག་གཞུང་གི་སྒྲིབ་ཆ་བསྐངས་པའི་
 བརྟན་བཅོས་མང་པོ་ཞིག་བཅུམས། དཔེར་ན། བོད་ཡིག་གི་《ཤུང་གོའི་བོད་
 རྒྱུད་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་མཚོན་པའི་ཡིག་ཆ་སྒྲིགས་བསྒྲིགས་》ལ་མཚོན་ན། ཨ་
 རྒྱུས་ཡིག་ཆ་བརྒྱད་ནས། གསལ་ཆ་ཡོད་པའི་སྒྲིབ་ནས་ཐང་རྒྱལ་རབས་དང་བྱ་སྒྲིབ་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་མིང་རྒྱལ་རབས། ཆེན་རྒྱལ་རབས་
 དང་བོད་སྐད་གནས་ཁྱིད་གཞུང་བར་གྱི་ཆབ་ཁྱིད་དང་དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་
 སྐད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཞིབ་ཏུ་བཞོད་དེ། རྒྱ་ཆེ་བ་དང་གཏོང་བ་དང་། བདེན་པ་
 བདེན་དྲུང་གིས་སྒྲིབ་ནས་བོད་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཨ་རྒྱུས་དང་གནས་བབ་ལགས་
 པར་བརྟན་ཏེ། སྒྲིབ་སྐད་ཞུན་པའི་སྒྲིབ་ནས་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་དང་ཁ་བྲལ་
 རིང་ལུགས་པ་སྒྲིབ་ཞིག་གིས་ཐེས་རྒྱལ་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་བའི་སྒྲིབ་སེམས་དེ་རྒྱ་
 པར་བཏོན་པ་མ་ཟད། བོད་རྒྱུད་ཀྱི་རིས་ཟིན་རི་བཙུང་ལ་གཏོང་བ། རྒྱལ་
 གཅིས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྒྲིབ་གསའི་སྒྲིབ་དེ་ཕུན་ཕུན་རི་ཆོགས་ལ་གཏོང་བ། མི་
 རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་དང་ཐེས་རྒྱལ་གཅིག་ཡུལ་ལ་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བྱེད་པ། མི་རིགས་ཀྱི་
 རའོ་སྒྲིལ་པའི་ར་རྒྱལ་རི་ཆེར་གཏོང་བ། ཤུང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་གཅིག་བརྟན་སྒྲིབ་སྐད་

ཤུགས་ལ་ཤུགས་སྒྲོན་བྱེད་པའི་ཐད་ལ་རུས་པ་ཆེན་པོ་བཏོན། བརྟན་བཅས་འདི་
ལ་1991ལོར་པེ་ཅིན་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་མཆན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཆན་རིག་ཐད་
གྱི་ཕུལ་བྱུང་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་བྱ་དགའ་ཡང་དང་པོ་དང་། 1995ལོར་སློབ་གསེབ་ཕུལ་
ཡི་སྤྱི་ཚོགས་ཆན་རིག་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་བྱ་དགའ་ཡང་གཉིས་པ་ཐོབ།

དེ་མེན། བརྟན་བཅས་སྒྲོར་ཞིག་གིས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཐད་ཏུ་
མཆན་སྟན་ངེས་ཅན་ཞིག་སྤངས། དཔེར་ན། རྒྱ་ཡིག་གི་《བོད་རྒྱུང་ས་ས་གནས་
ནི་གྲུང་གོའི་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཁག་ཅིག་ཡིན》དང་། བོད་ཡིག་གི་《དུན་
ཉོང་ལས་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ》དང་། རྒྱ་ཡིག་གི་《བྱ་སྟོད་ལོ་རྒྱུས་
དང་། བོད་ཡིག་གི་《བོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིག་པའི་བྲིད་རྒྱུན་ལག་བརྟན་མ》དང་།
རྒྱ་ཡིག་གི་《རྒྱལ་བ་པ་ཤ་ཆེན་སྐུ་མེད་རིམ་བྱོན་གྱི་དགྲའ་ཚོགས་》དང་། བོད་ཡིག་
གི་《བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་གནའ་ཚེམ་གཅེས་བསྐྱས་སློབ་དེབ》དང་། བོད་
ཡིག་གི་《བོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིག་པའི་རྣམ་བཤད་སྟན་མེད་རིག་པའི་འཕུལ་ཤེལ་
དང་། 《བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་བུ་ལྟེ་མིག》དང་། རྒྱ་ཡིག་གི་《བོད་ཀྱི་
རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་》དང་། རྒྱ་ཡིག་གི་《ཉི་རབས་བོད་དོན་ཞིབ་འཇུག་》དང་། རྒྱ་
ཡིག་གི་《ཆེན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་སྟོན་ཡམ་བན་གྱི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྐྱས་》དང་།
རྒྱ་ཡིག་གི་《བོད་ཀྱི་དགོན་ལྗེའི་སློབ་གསེབ་》དང་། རྒྱ་ཡིག་གི་《ཆེན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
བོད་རྒྱུང་སྤྱིད་རྒྱུས་ལ་དབྱེད་པ་》སོགས་ལ་མཆོན་ན། ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་
མང་པོ་ཞིག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔེ་དེབ་བྱ་དགའ་དང་། ཞིང་ཆེན་དང་ཕུལ་རིམ་
པའི་ཞིབ་འཇུག་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་བྱ་དགའ་ལས་དགའ་དང་བྱ་དགའ་ཡང་དང་པོ་
ཐོབ། དགེ་ཚུན་མང་པོ་ཞིག་རྒྱལ་ཁབ་དང་། ཞིང་ཆེན་དང་ཕུལ་རིམ་པའི་ཞིབ་
འཇུག་རྣམས་གངས་ཆེན་པོ་ལྟེ་《བོད་རྒྱ་ཚོགས་མཛོད་ཆེན་མོ་》དང་། 《དུན་ཉོང་ཚོགས་

མཛོད་ཆེན་མོ་》དང་། 《བོད་རིགས་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་》དང་། 《ཆོས་ལུགས་
ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་》སོགས་ཚུལ་གྱིས་བཤད་པའི་ལས་ལ་ཞུགས།

མིག་ཟུར། རེད་སློབ་སྤྱི་ལོ་དེ་དུང་རྒྱ་བོད་རིག་གནས་བརྗེ་རེས་ལ་ཞིབ་
འཇུག ལྟ་སའི་མི་རིགས་འབྲེལ་བ་ཞིབ་འཇུག ཟུང་དབྱར་སྤྱི་ལོ་གཞུང་རིམ་
ཁྱོན་གྱི་བོད་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་སོགས་སྐུལ་ཁབ་དང་། ཞིང་ཆེན་དང་
ཕུལ་རིམ་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་གཞི་གཙོ་བོ་འགའ་ཞིག་གཉེར་བཞིན་ཡོད་པ་མ་
ཟད། དགེ་ཆན་དང་ཞིབ་འཇུག་མི་སྣ་འབྲེལ་ཡོད་གོང་རིམ་སྡེ་ཁག་གི་བོད་སྤྱི་ལོ་
གནད་དོན་གྱི་སྤྱི་ལོ་དེ་དང་སློབ་འདོན་གྱི་ལས་ལ་ཞུགས་ཏེ། རིམ་བཤོར་མས་
དུས་ཐག་གཙོ་བོ་པ་ལ་བྱས་ཆེས་བཞག དེ་མིན། དགེ་ཆན་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་
གཞན་ལ་སོང་ནས་སྤྱི་ལོ་དེ་དང་འཆམ་འདྲི། ཡང་ན་ཟབ་སྦྱོར་བྱས།

གཉིས་པ། ཟུང་དབྱར་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མོའི་བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་
ལས་ལ་མིག་ཟུར་གནས་པའི་གནད་དོན།

བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་ནི། མིག་ཟུར་འཛམ་སྤྱི་ལོ་ཅན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་
སྐུལ་ནང་གི་ཉིན་རེར་རྣམ་པ་གསར་བ་རེ་ཡོད་པའི་འཇུར་སྤྱི་ལོ་གསར་བ་དེ་གདོང་
གིས་བསུ་སྐབས། ཟུང་དབྱར་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མོའི་བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་
ལས་ལ་འགན་ཚུན་དུག་པོ་དང་དཀའ་ངལ་གསར་བར་འབྱུང་པ་རེད།

དང་པོ། དགེ་ཆན་གྱི་རིམ་བཤོར་ཤེས་ཡོན་གྱི་སྤྱི་ལོ་གཞི་རིམ་མཐོར་གཏོང་
དགོས།

སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་སྤྱི་ལོ་དེ་དུས་ལ་

༡ དང་། སློབ་ཁྲིད་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་དེ་དག་ཀྱི་ཡོན་ཚད་མཐོང་མཐོང་དང་
 འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད། དེ་དང་སློབ་ལྷན་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་གཞན་པ་དང་སློབ་ཆེན་
 གཞན་པའི་ཆེད་ལས་རིགས་མཐུན་ནམས་དང་བསྐྱར་ན། གྲུང་དབྱེད་མི་རིགས་
 སློབ་ལྷན་ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་དག་ཀྱི་སློབ་རིམ་མི་
 མཐོང་བ་དང་། པའོ་ཁྱི་དང་ཁྱོའི་ཁྱོའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པའི་དག་ཀྱི་ཅུང་ཅུང་།
 ཡོན་ཏན་དེ་སློབ་རིམ་གྱིས་ཐག་གིས་གཙང་མི་བྱུང་བ་དང་། སློབ་གསོ་དང་ཞིབ་
 འཇུག་གི་བྱ་བ་གཉེར་མཁན་ཆེད་ལས་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། ཏུས་ལྷན་རིང་མོར་ཆེད་
 ལས་ཐད་ནས་སློབ་བརྗེ་ནན་མོ་བྱེད་རྒྱ་ནི་མེད་དུ་མི་བྱུང་བའི་སློབ་འགྲོའི་ཆ་
 རྒྱུན་ཞིག་ཡིན། དེར་བརྟེན། ཤེས་ཡོན་གྱི་ཤུལ་ཆེད་ཟམ་མ་ཆེད་པར་གསུང་བ་རྒྱུ་
 བྱེད་པ་ནི་དེར་རབས་གྱི་སློབ་གསོ་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བ་གཉེར་མཁན་ཞིག་ལ་
 མཆོན་ན་འབད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ན། ང་ཚོས་སློབ་སྤྱི་སྤྱོད་དང་ལྷན་པ་
 ཞིག་བརྒྱུར་དགོས་ན། ཅིས་ཀྱང་“མི་སྣ་འཛོན་ཐང་ཅན”ཀྱི་འཐབ་རྒྱས་ལག་
 བསྟར་བྱེད་དགོས། དགའ་འོས་པ་ཞིག་ནི། སློབ་ལྷན་བྱ་བ་འདི་ལ་མཐོང་ཆེན་
 བྱས་པས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་བྱེད་པ་ཐེབ་སྤྱི་དང་།
 དག་ཀྱི་གསོ་སློབ་དང་ནང་འདྲེན་གྱི་བྱ་བ་དེ་གོ་རིམ་ཡོད་པའི་སློབ་ནས་སྤེལ་
 བཞིན་ཡོད།

གཉིས་པ། དངོས་གཞིའི་སློབ་མའི་སློབ་ཆེན་བཞོད་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་གང་
 མཐུན་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་ཞིབ་འཇུག་དང་ལེགས་སྤྱོད་བྱེད་དགོས།

ཏུས་རབས་བྱེད་ཀྱི་རིང་གི་ལག་ལེན་དང་འཚོལ་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་གང་
 རྒྱུང་དབྱེད་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་མི་སྣ་
 བྱེད་སྤྱི་དང་སློབ་ཆེན་བཞོད་སྤྱི་ལོ་མཐོང་མཐོང་གང་ལས་ལ་ཞིབ་

འབྲུས་སྒྲིལ་ཆང་བའི་ཤེས་བྱའི་མ་ལག་ཅིག་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། དངོས་གཞིའི་ཆེད་
 ལས་ནི་བརྟུན་སྟོན་ཚུལ་རིག་དང་། ལོ་རྒྱུས་རིག་པ། ཆོས་ལུགས་རིག་པ། རིག་
 གནས་མིའི་རིགས་རིག་པ་བཞི་གནད་དུ་བརྒྱུད་ནས་བཞོད་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་
 མོད། མིག་སྤར་དཀའ་ངལ་འདི་འདྲ་ཡོད་དེ། ཆེད་ལས་གཞན་པའི་སློབ་མའི་ལོ་
 བཞིའི་རིང་ལ་རིག་པ་གཅིག་གམ་འབྲེལ་ཡོད་རིག་པ་གཉིས་སྟུང་བཞིན་ཡོད་རུང་།
 ང་ཆོའི་སློབ་མས་རིག་པ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་སྟུང་བ་བྱེད་དགོས་པ་ན། དངོས་གཞི་
 སློབ་མའི་སློབ་ཆ་ན་སྟེ་དངོས་ནས་བལྟས་ན་ལུག་སྤུལ་ཆོགས་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་།
 དོན་དམ་དུ་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་འདུག གནད་དོན་འདི་ཉིད་ཙ་བ་ནས་
 ཐག་གཅོད་དགོས་ན། ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་ལ་མཚན་ཉིད་ཡང་
 དག་པ་ཞིག་བཞག་ཞེ་དངོས་ཟིན་གཅིག་ལྟར་ཡོད་དགོས་པ་དང་། དེ་དང་མཉམ་
 དུ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་བྱད་ཆོས་དང་སློབ་གྲུའི་གནས་བབ་ལ་དམིགས་ཏེ།
 གང་ཞིག་རུས་པ་དང་གང་ཞིག་མི་རུས་པ་ཡིད་ལ་ངེས་དགོས།

གསུམ་པ། རྩེ་རྩེ་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་ཞིབ་འཇུག་ཁ་སྒྲིགས་ལ་སྤར་ལས་
 ཞིབ་ཆ་ཐོན་དགོས། གྱུར་དབྱེད་མི་རིགས་སློབ་གྲུ་ཆེན་མའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་
 འཇུག་སྒྲིང་གི་རྩེ་རྩེ་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་ལ་སྐད་བརྟུན་རིག་པ་དང་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ།
 རིག་གནས་མིའི་རིགས་རིག་པ་བཅས་ཞིབ་འཇུག་ཁ་སྒྲིགས་གསུམ་ཡོད་ལ། སློབ་
 དཔོན་ཆེན་མུང་གི་ཐུབ་ཚུལ་དང་སློབ་ཆེན་བཞོད་སྒྲིག་ལ་གཞིགས་ན། ད་དུང་
 སྤར་ལས་ངེས་གཏན་ཡོད་པ་དང་གཙོ་གནད་འབྱར་དུ་ཐོན་པ། བྱད་ཆོས་མངོན་
 པར་གསལ་བར་འབད་དེ། གཅིག་ན་སྟོལ་རྒྱན་རྒྱན་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་།
 གཉིས་སྟུང་རབས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་བསྐངས་ཏེ་དམིགས་པ་དུས་དང་བསྟུན་
 དགོས།

བཞི་བ། དངོས་གཞི་སྒྲིབ་མ་དང་ཞིབ་འཇུག་སྒྲིབ་མའི་དབྱིན་ཡིག་དང་
སྒྲིག་ཁྲིབ་སྒྲིབ་བྲིད་ལ་སྒྲིབ་ས་ཤུགས་འདོན་དགོས།

མིག་མར། ལྷ་ལྷོ་དུ་མའི་དབང་གིས་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སྒྲིབ་ལྷ་ཆེན་
མའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་སྒྲིབ་མ་དང་ཞིབ་འཇུག་སྒྲིབ་མའི་དབྱིན་
ཡིག་མར་གཞི་ཞན་པས། དངོས་གཞི་སྒྲིབ་མའི་ཚུ་ཆད་རིམ་པ་བཞི་བར་སོན་པ་
ཅུང་ཅུང་བ་དང་། ཞིབ་འཇུག་སྒྲིབ་མ་ལ་ལས་སྒྲིབ་གནས་དབྱིན་ཡིག་ལ་ལྷགས་
མ་འཕྲོད་པས། མཐར་ཕྱིན་སྐབས་སྒྲིབ་གནས་འཛིན་ཡིག་ལེན་མི་བྱུང་བའང་
ཡོད། དགེ་སྒྲིབ་ཁྲོད་དུ་སྒྲིག་ཁྲིབ་ཀྱི་ཤེས་བྱ་བྲུབ་བཅུ་དུ་སོང་ཆད་ཅུང་དམའ།
བོད་ཁྲུལ་གྱི་དང་རྒྱལ་ཡོངས་ལ་དགོས་མཁོ་ཆེ་བའི་ཆད་ཅན་མི་སྣ་སྤྱིད་སྤྱིད་
ན། དབྱིན་ཡིག་དང་སྒྲིག་ཁྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་གསེལ་ཤུགས་སྒྲིབ་བྲིད་ནི་ལྷ་ཁ་ཆ་དགོས་
གཏུག་གི་དོན་ཅིག་དུ་ལྟར་ཡོད་པས། ཇིས་པར་དུ་སྒྲིབ་ས་ཤུགས་ཆེན་པོ་བཏོན་
ནས་དམ་འཛིན་བྱེད་དགོས།

ལྷ་བ། དངོས་ཡོད་གནད་དོན་གལ་ཆེན་དང་དེ་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་
གཞུང་ལུགས་ལ་ཡོད་འཛིན་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་མི་འདང་།

བཅས་བསྐྱར་སྒྲིབ་འབྱེད་བྱས་པ་ནས་བཟུང་། བོད་ཁྲུལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་དཔལ་
འབྱོར་མཁྱེགས་ལྟར་རང་ནས་འཕེལ་རྒྱས་སྤྱི་སོང་བ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་འཆོ་བ་
ལ་འཕྱར་སྤྱོད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། འཕྱར་སྤྱོད་དེ་དང་བསྐྱར་ནས་གནད་དོན་
གསར་བ་དང་གནས་ཚུལ་གསར་བ་མང་པོ་འདྲ་བསྐྱར་མར་བྱུང་། དཔེར་ན།
སྤྱི་ལྷན་རིག་གནས་དང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་སྒྲིམ་སྒྲིབ་། ཁྲིབ་བཅུལ་ཅན་དང་
ཁྲིབ་ཁྲིབ་ཅན་གྱི་གནད་དོན། སྤྱོད་འདོན་བཅུད་སྤྱིད་དང་དེང་རབས་ཅན་གྱི་
འགལ་བ་ནི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཀྱི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ཡོད། ང་ཚོའི་དགེ་ཞུན་ལ་

ཕྱལ་ཁབ་མྱི་ནང་གི་རིག་གཞུང་བརྗེ་རིས་དང་མཉམ་ལས་ལ་ཕྱགས་ཕྱོན་
མེད་དགོས།

11

བར་ད་དུང་ཤུགས་སྒྲིབ་ཕྱིན་དགོས།

གསུམ་པ། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ཤུ་ཆེན་མོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཆེད་
ལས་ཀྱི་འབྲུང་འབྱུང་།

སྒྲོང་ལོ་གསར་བར་སླེབས་པ་ན། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ཤུ་ཆེན་མོ་ནི་ཐ་
ན་མེད་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་གསར་བ་ཞིག་ལ་བསླེབས་ཏེ། རྩ་གཞུག་ཏུ
“211ལས་གཞི”དང་“985ལས་གཞི”ཁོད་ལ་ཞུགས། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་
འཇུག་སྤྱི་ཁོར་གསུམ་ལྟུང་ཁབ་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ཕྱིན་ཕྱོགས་དང་“སློབ་གསོས་དེར་རབས་
ཅན་ལ་དམིགས་པ་དང་། འཛམ་གླིང་ལ་དམིགས་པ། འཕྲུང་འཕྲུར་ལ་དམིགས་
པའི”འཇུག་སྒྲིབ་བསམ་སློལ་སྒྲོ་བ་ལྟུན་ཏེ། སློབ་ཤུའི་“འཛམ་གླིང་གི་རིམ་པ་དང་
ཐོའི་མི་རིགས་སློབ་ཤུ་ཆེན་འཇུགས་སྒྲིབ་ཕྱིན་པའི”དམིགས་འབེན་ལྟར་རྒྱུ་གི་
བཟང་བྱ་དུ་མའི་རིང་གི་དམིགས་འབེན་གཏན་ལ་ཕབ་ཐིག། དམིགས་འབེན་དེ་
ནི་“མིག་སྤེའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གམ་སྤྱོད་གཞི་གཞི་མོ་ནས་རྒྱལ་ནང་གི་
མདུན་གསུམ་སྤྱི་ཁོར་པའི་གོ་གནས་སྒྲིབ་འཛིན་ཕྱིན་པ་དང་། བོད་སྤྱི་ཁོར་ཆོག་
པའི་ཐོན་ཁུངས་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ནས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་གསར་
བ་བཅལ་ཏེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆུ་ཆད་ལ་མཉམ་པའམ་དེ་ལས་བཀལ་བར་འབད་
དགོས་”པ་དེ་ཡིན། དམིགས་འབེན་དེ་མངོན་པར་འཕྲུར་དགོས་ན་དུས་རབས་ཀྱི་
དགོས་མཁོ་ལ་ཁ་སྤྱོད་ཏེ་ཆད་དང་ཐུན་པ། འཕུས་སྒྲོ་ཆད་བའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་ཆད་དང་མི་སྣ་སྤྱི་ཁོར་མ་ལག་གྲུབ་པར་བྱས་ཏེ། གཅིག་
ན་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དངོས་དེ་ལྟར་ལ་ཕུད་པ་དང་། གཉིས་སྤྱི་ཁོར་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་

དངོས་ཡོད་དགོས་མཁོ་དང་བོད་ཁྲལ་གྱི་འབྲུང་འབྲུར་འཕེལ་རྒྱས་ཁྲོད་གྱི་མི་སྣའི་
དགོས་མཁོ་ལ་སློབ་སྦྱོར་དགོས། ཞིབ་ཏུ་བརྒྱུད་ན་གཤམ་གྱི་བྱ་བ་འགའ་ལག་ལེན་
དུ་བསྟར་དགོས།

1. སློབ་ཚན་མ་ལག་དང་མི་སྣ་གསོ་སྦྱོར་ལ་མཛུབ་སྟོན་བྱེད་པའི་བསམ་སློབ་
ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡོད་དགོས། འདི་ནི་མ་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་དང་མའོ་ཙཱ་ཏུང་
དགོངས་པ་དང་། ཉིན་ཁོ་ལེན་གཞུང་ལུགས། “མཚོན་བྱེད་གསུམ”གྱི་བསམ་
སློབ་ལ་ཆེན་གྱིས་མཛུབ་སྟོན་འོག་ཏུ། འཕེལ་ལུགས་བབ་དང་བསྟར་པ་དང་
གསར་འབྱེད་གསར་གཏོད་བརྒྱུད་ནས། བོད་གྱི་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་གོང་ནས་
གོང་དུ་སྤེལ་རྒྱ་དེ་ཡིན།

2. གུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ཤྲ་ཆེན་མོའི་རིག་པ་འཇུགས་སྐྱབ་ཁྲོད་གྱི་བོད་
གྱི་ཤེས་རིག་གི་གོ་གནས་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། བོད་གྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་སྒྲིང་གི་
གནས་ཚུལ་དངོས་དང་མཐུན་པའི་དུས་ལུན་རིང་ལུང་གཉིས་ཀའི་དམིགས་འབེན་
ཞིབ་ཤྲ་གཏན་ལ་འབབས་དགོས།

3. སློབ་ཤྲའི་“འཛོན་ཐང་ཅན་གྱི་མི་སྣ་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་ཤྲ་སྟོབས་དང་
ཐུན་པར་རྒྱར་བའི་”འཐབ་རྒྱས་ལ་སློབ་སྦྱོར་ནས། རྒྱས་བཀོད་ལུགས་དང་མཐུན་
པར་བརྟེན་ནས་དགེ་ཆན་གྱི་སློབ་རིམ་དང་སློབ་ཁྲིད་རྩ་ཚུད་རེ་མཐོར་བཏང་སྟེ།
2015ལོའི་སློབ་ལ་ཞིབ་འཇུག་སྒྲིང་གི་དགེ་ཆན་བྱེད་ཀ་ཡན་ལ་པའོ་ཉིའི་སློབ་
གནས་ཡོད་པ་དང་། 90% ཡན་ལ་ཉའོ་ཉི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་སློབ་རིམ་ཡོད་
པར་བྱ་དགོས།

4. སློབ་རིམ་མཐོན་པོ་ཅན་དང་ཡོན་ཚད་མཐོན་པོ་ཅན་གྱི་མི་སྣ་ལུལ་དུ་
གྱུར་བ་སློབ་ཞིག་ནང་འབྲིན་བྱེད་པ་དང་། “སློབ་ཞིག་ལས་པ་དང་སློབ་ཞིག་མི་